

טעימות הדף היומי

עם הרב אברהם משה הלוי רוט

להעזרת והוספות: a0527652027@gmail.com

שיעורי "טעימות" מיועדים ללומדי הדף היומי המבקשים להעשיר את הלימוד עם "נושא מעניין לקחת הביתה". הם כוללים נושאים לדיון, פולמוסים, חיזוקים, לקחים, קושיות, הקשרים לפרשת השבוע והמועדים, ועוד ועוד. מטרת השיעורים לעודד שיח תורני גם לאחר שהלימוד הסתיים. בבית או בעבודה, עם האשה או הילדים, בשבתך בביתך ובולכתך בדרך.

השיעורים נמסרים באולפני "קול הלשון" וניתן לצפות בהם באתר, או להקשיב בטלפון 03-6171111 ולהקיש ברצף (משמאל לימין): # 41670658 *

לתגובות והערות, ולקבלת הגליון בקביעות: a0527652027@gmail.com
הפקת הגליונות כרוכה בהוצאת משאבים רבים של עריכה וגרפיקה, ניתן להשתתף בעלויות ובזכויות!

להיות נאה ומכובד, כמו שאנו מוצאים במקומות רבים שהתורה מציבה את האיסור במקרה מסוים, אבל הלכה הוא רחב יותר. אמנם קשה לומר שזו ממש מצוות עשה להיות מכובד ונאה, אבל ודאי אפשר ללמוד מכאן שרצון השם שהוא שנהיה מכובדים ונאים.

[דוגמא לדבר אפשר להביא מדברי הרמב"ן שהאיסור לישא אחות אשה הוא כי "בדין הוא שאחיות תהיינה אוהבות זו לזו, לא צרות זו לזו", האם אפשר ללמוד מכאן שרצון השם הוא שאחיות יהיו אוהבות ושלא תהיה ביניהן שנאה ותחרות? בוודאי! אבל מאידך אי אפשר לומר שנלמד מכאן שיש חיוב מפורש על אחיות להיות אוהבות].

ובאמת הרמב"ן הקשה על שיטת רש"י, מדוע האיסור הוא דווקא לקרוח על מת הרי כל מי שעושה קרחה אינו נאה, וצריך לומר שסובר רש"י שהתורה אסרה באיסור לאו רק את האופן המצוי והרגיל, אבל בוודאי אנו למדים מזה שרצון התורה שיהודי יהיה תמיד מכובד ונאה.

מעניין לדעת | להיות קרח זה לא נאה?

עוד למדנו משיטת רש"י, שלהיות קרח זה לא נאה. השיעור הוא הנוי של האדם. ובאמת כאשר הנערים [המנוערים מהתורה והמצוות] רצו ללעוג לאלישע, הם כינו אותו "קרח", הרי שזה לשון גנאי.

והנה, עונשם היה שהגיעו עליהם שנים דובים. למה דווקא דובים? אני חושב שזה משום שהדוב הוא מגודל שיער, כמו שאמרו חז"ל שאחת הסיבות שהפרסיים דומים לדוב, כי הם מגודלים שער כדוב, וזה מסמל את הרצון להתייפות, להתקשט ולהתגאות. אז הנה ביקשתם שיתלק מכם הקרח ללא שיער, הנה התמלאה בקשתכם והגיעו אליכם הדובים מגודלי השיער.

עכ"פ אנו רואים כדברי רש"י שהקרחת היא חיסרון בהופעה הנאה של בני מלכים.

מהדף ליומי | "אלו הן הלוקין" - ההכנה הטובה לקבלת התורה!

הפרק שלנו הוא הכנה גדולה לחג השבועות שבו נוהגים לחזור על התרי"ג מצוות, לדעת ולהכיר את האוצרות שקיבלנו בהר סיני. בפרק שלנו אנחנו זוכים ללמוד ולהכיר הרבה סוגי איסורים, וביניהם כאלו שהם פחות ידועים ומוכרים.

חיזוק | לא תתגודדו – גדלות האדם!

בין השאר, אנו "פוגשים" בדף שלנו את האיסור לקרוח קרחה, וכמו שכתוב בתורה "בנים אתם לה' אלוהיכם, לא תתגודדו ולא תשימו קרחה בין עיניכם למת".

והנה רש"י על התורה ביאר את הקשר בין תחילת הפסוק "בנים אתם לה' אלקיכם" לבין סופו "לא תשימו קרחה" וכתב "לפי שאתם בניו של מקום אתם ראויים להיות נאים ולא גדודים ומקורחים", דהיינו שהאיסור הוא מחמת שיהודי צריך להיות "נאה" שהרי הוא בן של הקב"ה.

יש מכאן מקור גדול לשיטה המוסרית-סלבודקאית של "גדלות האדם", יהודי הוא בן אצל הקב"ה והוא צריך להופיע בצורה מכובדת ונאה.

עיון | האם יש מצוה להיות נאה?

לכאורה כלול באיסור הזה, לשיטת רש"י, גם מצווה כללית

מוסר | **בנים לא מצפים להבין כל מה שהאבא עושה!**

אמנם האבן עזרא מסביר שהקשר בין האיסור לקרוח קרחה לבין תחילת הפסוק "בנים אתם לה", כי "אחר שתדעו שאתם בנים להשם והוא אוהב אתכם יותר מאב לבנו, לא תתגודדו על כל מה שיעשה כי כל מה שיעשה לטוב הוא גם אם לא תבינו, כאשר לא יבינו הבנים הקטנים מעשה אביהם רק יסמכו עליו כי עם קדוש אתה ואינך כשאר כל הגויים..."

דהיינו שאנו הילדים קטנים של הקדוש ברוך הוא, מה אנחנו מבינים במה שהוא עושה?! אנחנו צריכים לסמוך עליו ולא להראות מלאי תסכול ממה שהוא עושה. לכן אסור לקרוח קרחה שזה מבטא תסכול וחוסר אונים.

השקפה | **יהודי אף פעם לא "מת", רק פושט "בגד" חיצוני**

הרמב"ן הקשה שהרי בסוף הפסוק כתוב "כי עם קדוש אתה לה' אלוהיך", ומה הקשר בין איסור קרחה לבין מה שאנו עם קדוש, וכתב הרמב"ן "ולפי דעתי כי טעם 'עם קדוש' הבטחה בקיום הנפשות לפניו יתברך, יאמר אחרי שאתה עם קדוש וסגלת ה' ולא ישא אלהים נפש וחשב מחשבות בלתי ידח ממנו נדח, אין ראוי לכם להתגודד ולהקרח על נפש ואפילו ימות בנוער. ולא יאסור הכתוב הבכי, כי הטבע יתעורר לבכות בפירוד האוהבים ונידודם אף בחיים. ומכאן סמך לרבותינו (מו"ק כז ב) באסורם להתאבל על נפש יותר מדאי".

והיינו שכיון שאנו עם קדוש ומובטחים בחיי הנצח, לכן אין ראוי להצטער יותר מדאי, כי הרי זו רק פרידה זמנית, ולעתיד לבוא ניפגש כולנו. ומה שמותר לבכות הוא מחמת שגם על מי שהולך לארץ מרחקים ונפרדים ממנו לתקופה ארוכה בוכים ומצטערים. אבל אסור להתגודד ולהתקרח, כי הוא לא נעלם, הוא קיים, בהמשך נפגוש אותו בתחית המתים.

בספר "עלי שור" מביא רבינו המשגיח נ"ע מכתב שכתב תלמיד חכם אחד לבני ביתו לקראת מותו [השמועה אומרת שזהו מכתב של הרב וולבה בעצמו שכתב לבני ביתו] ושם הוא מסביר להם ומתאר להם בצורה מאוד ברורה מדוע אינם צריכים להצטער הרבה, כי בסך הכל הוא החליף בגדים, אבל באמת גם אחרי שיהודי מת הוא נמצא וקיים, ולכן אין צורך להצטער עליו יותר מדאי...

אחודה חידף | **איך יתכן שבמעשה אחד עובר על מליוני איסורים?**

חידה זו הביא ב"חשוקי חמד" בשם הגאון רבי חיים קרייזוויט זצ"ל שפתרה עפ"י הגמרא שלנו: אם יהודי ישרוט שריטה אחת על שש מליון יהודים שנרצחו בשואה... הרי הוא חייב על כל מת ומת!...

הוסיף שם הגרי"ז שליט"א בשם גיסו רבינו הגר"ח קנייבסקי זצ"ל שיהודי שמדבר דיבור של לשון הרע על "עדה" שלמה, על מליוני אשכנזים, מרוקאים, ספרדים וכדו', גם כן עובר בדיבור אחד מליוני עבירות של לשון הרע.

המלצה מוזיקלית | **לא לו שמתחילים מנהגי אבלות רק בא' אייר...**

היה יהודי בשם אברהם שהגיע לאמריקה אחרי השואה והתנסה בהרבה ניסיונות סביב שמירת השבת וסביב האיסור להשחית פאת זקנק. לימים חיברו עליו שיר מרטיט שנקרא "אברהם אברהם ויאמר הנני, לא תקיף את פאת ראשך" ויאמר הנני, "זכור את יום השבת לקדשו" ויאמר הנני".

שיר מאוד מרגש. אותי באופן אישי הוא מרגש במיוחד, כי הסבא שלי רבי דוד סומפולינסקי גם כן זכה למסור נפש, גם על שמירת השבת [עם ההורים שלו רבי שמשון וחנה דבורה בדנמרק, שהיו כל הזמן מפוטרים ממקומות העבודה בגלל שמירת השבת] וגם על גילוח הזקן כפי שסיפרתי לכם באחד הגלינות הקודמים איך בשעת המלחמה הוא התמלא דם כי לא הצליח לגלח את זקנו בתער.

וורט | **מה החילוק בין פאת שדה לפאות הראש?**

הרבי מגור הקשה, מה החילוק בין לא תכלה פאת שדך, שמספיק להשאיר פאה אחת וכבר יצא מידי האיסור, לבין לא תקיפו פאת ראשכם, שצריך להשאיר את שתי הפאות.

וכבר קדמוהו הראשונים בשאלה זו. בריטב"א כתב לחלק בין הלשון "לא תכלה" שמשמע שהוא לא משאיר שום דבר [וכל שהשאיר פאה אחת כבר לא כילה], לבין הלשון לא תקיפו, שאפילו אם הוא הוריד פאה אחת כבר נחשב שהקיף.

לשון הקודש | **"הקפה" חייבת להיות שלימה?**

מבואר בסוגייתנו שגם להקיף חצי הקפה נחשב "להקיף", ולכן צריך להשאיר את ב' הפאות כי אם לא כן נחשב שהוא

מקיף מצד אחד.

ויש להעיר מכאן על דברי הביכורי יעקב שדן לגבי הקפת הבימה עם הלולב, שהיו אנשים שהיו "מקצרים" את ההקפה ע"י שהיו עוברים באמצע הבימה לצד השני ["בימה" – מקום הספר תורה ועמידת הבעל קורא] וכתב הביכורי יעקב להוכיח שחצי הקפה אינה נחשבת הקפה, שהרי בסוכות התירו במקדש לבעלי מומין לעבור בין האולם ולמזבח כדי שיקיפו את המזבח, הרי לנו שחצי הקפה אינה נחשבת הקפה, ע"כ דברי הביכורי יעקב.

והנה לגבי איסור הקפת הראש אנו רואים שאפילו חצי הקפה נחשבת הקפה ולכן אסור להקיף אפילו צד אחד.

זוגיות | מה משמעות הביטוי "זוג"?

בדף שלנו יש ביטוי לשון מעניין, הנוטל מלא פי ה"זוג" בשבת, והכוונה היא למספרים שנקראים "זוג".

למה מספרים נקראים זוג? כי הם באים רק בזוג, אחד בלא השני אין לו שום משמעות, ורק כאשר בזוג הם יכולים לחתוך. לכן גם פעמון נקרא "זוג", כי החלק הפנימי בלא החיצוני לא משמיע שום קול.

גם על חברותא מצאנו את המטבע לשון "זוג", כמו שכתוב על חייב מיתה שכאשר הוא הולך להרג מוליכין אותו "זוגא דרבנן" – שני תלמידי חכמים, כדי שאם החייב יטען בדרכו איזה טענה הם יוכלו להכריע האם יש בה ממש, והאם בשביל טענה זו צריך להשיבו לדין. הרי שחברותא נקראת "זוג". מפני שגם חברותא, ממש כמו במספריים, אחד בלא השני לא שווה הרבה... בלי החברותא שלך שיבדוק את הסברה שלך וישר אותך, קשה להגיע לאמת בסוגיא.

כך גם בנוגע ל"בני זוג", איש ואשתו, עלינו לזכור שכל אחד לבדו הוא "פלגא דגופא". בלעדי נשותינו אנו בלא תורה, בלא שמחה, בלא חומה וכו'. כל כוחנו הוא בהיותנו – זוג.

דרוש | מה הכוונה שהשבת "בת זוג" של ישראל

כתוב במדרש שלכל יום בימות השבוע יש "זוג", ורק לשבת אין בת זוג. אמר לה הקדוש ברוך הוא שעם ישראל יהיו הבני זוג שלך.

שמעתי פעם להסביר את כוונת המדרש הזה, שכל יום יש לו בן זוג, הכוונה שיש יום שמשלים אותו ומוציא אותו אל הפועל. ביום הראשון נברא האור, אבל הוא יוצא לפועל ע"י המאורות שנבראו ביום הרביעי. ביום השני נבראו השמים

והים, אבל מימוש תפקידם בפועל נעשה ביום חמישי בו נבראו עופות השמים ודגי הים. ביום השלישי נבראה האדמה והצמחים, אבל מימוש תכליתם ביום השישי בו נבראו חיות האדמה והאדם שיאכל את הצמחים ויתפלל על הגשמים.

קיצורו של דבר, לכל יום יש יום אחר כנגדו שמוציא אותו לפועל ומבטא אותו, ורק לשבת לא היה ביטוי ולא מי שיוציא אותה לפועל. עד שאמר לה הקב"ה שעל ידי ישראל תתבטא השבת, הם ישמרו ויקדשו אותה. כי "זוג" הכוונה כאשר אחד משלים את השני ואחד מוציא לפועל את הכוח של השני.

מהדף ליומי | "זוגות" תלמידי רבי עקיבא

הדבר מאוד נוגע לימים אלו בהם אנו מתאבלים על שנים עשר אלף "זוגות" תלמידים של רבי עקיבא. ויש לדקדק שלא כתוב עשרים וארבע אלף תלמידים, אלא שנים עשר אלף "זוגות", כי הצורה של תלמידי חכמים זה בזוגות.

ויש אומרים שתלמידי רבי עקיבא לא נהגו כבוד זה בזה, בתוך ה"זוג". זאת אומרת שאמנם כל אחד עם אחרים נהג כבוד, אבל עם החברותא הם התווכחו ב"עוז" ולא נהגו כבוד. כמה צריך להזהר בזה ולזכור שבלא ה"זוג" שלך אתה יכול להתעקם ולא לכוון לאמת, אז תכבד את הזוג שלך.

הידעת | "לא ילבש" בניהוגי נוי ויופי

עוד איסור שגדרינו לא כל כך מפורסמים, אנו פוגשים בדף שלנו, והוא איסור "לא ילבש".

ומבואר בגמרא שלא רק ללבוש שמלת אשה אסור, אלא כל דבר נוי שהוא מעשה נוי של אשה, אסור. ולכן אסור לאיש ללקט שחורות מתוך לבנות.

ויש להעיר שהרי מצוי בגמרא הביטוי "נמצא קרח מכאן ומכאן" ומבאר הגמרא משל לאדם שיש לו שתי נשים אחת זקינה ואחת צעירה, והזקינה מלקטת לו את השחורות והצעירה את הלבנות ונמצא קרח מכן ומכאן... אם כן משמע שמותר ללקט שחורות מתוך לבנות. ואולי לא מקשים קושיות על משל, ואין כאן אלא ביטוי לשון...

יש נידון גדול בפוסקים, מה הדין במקום שגם הגברים נוהגים לצבוע את השער או להוריד שערות לבנות, ואין זה דבר כל כך פשוט, כי יש דברים שמוגדרים במהותם כ"נוי אישה" והגם שבימינו הגברים נוהגים כן, עדיין הדבר מוגדר כ"ניהוגי אשה".

וכן דנו הפוסקים יו"ד סימן קנ"ו האם בימינו מותר גם לאיש

השעה. אמנם בימינו שכבר קונים שעוני יוקרה ומותגים, וזה נותן לאדם מעמד וחשיבות, והרי לפעמים גם אם השעון מקולקל הוא יענוד אותו, בוודאי יש מקום לראות אותו כתכשיט.

ואמנם בימינו גם גברים לובשים שעון, אבל כבר נכתב שלא בכזאת קלות אנו יכולים לקבוע שבגלל שגעון חולף בימינו אין זה כבר בכלל לא ילבש, ואין זה דבר כל כך פשוט, ולכן זה הציק מאוד לרבי חיים זצ"ל.

אפשר להעמיד את הנושא בצורה "למדנית", שצריך לחקור ולבדוק האם מה שהיום גם הגברים מתקשטים כנשים, הוא מחמת שהיום זה נקבע כתכשיט של איש, או שהיום לא איכפת לגברים להתקשט בקישוטי אישה...

להסתכל במראה כי בימינו גם אנשים מסתכלים במראה, או שיש בזה משום לא ילבש, כי לא תמיד מה שגם גברים עושים פשוט שאין בזה משום לא ילבש. ולכו"ע "החברים מושכים ידיהם מזה", כלומר, תלמידי חכמים נמנעים אף במקום שגם הגברים מביטים במראה.

מעניין לדעת | קפידתו של רבינו הגר"ק על שעוני היד

ידועה הקפידה המעניינת של רבי חיים קניבסקי שלא ללבוש שעוני יד, משום לא ילבש. והרבה היו מתפללים על קפידה זו שהרי השעון הוא לא "תכשיט" אלא כלי טכני לדעת מה